

נוסח תימן

שילובים

זמני פניסת וציאת השבת

פרישה	כניסת	ציאת
נח	17:41	18:38
לך לך	17:34	18:32
ורא	16:27	17:26
חיי שרה	16:22	17:21
תולדות	16:18	17:18

*לפי זמן ת"א
לזמן ירושלים יש להויריד
15 דקות לכניסת השבת
לזמן חיפה להויריד
9 דקות לכניסת השבת

ירחון לחודש מרחשוון הגשע"ח ליצירה בשכ"ט לשטרות
העורך: שמואל מחפוד יצ"ו כתובת המערכת: רחוב הגר"א ו, רה"ע

מו"ד הגאון הגדול פנחס קורח שליט"א

מצב רבוא'ין

יוסף מובל למצרים על ידי סוחרים שקנוהו, ואחרי הסבל והתלאה שהיו מנת חלקו בבור שהשליך לשם, מגיע הוא למצרים לביתו של אחד מסרסרי פרעה, ונדמה לו שהגיע אל המנוחה והנחלה, ואז מזכירים לו משמים שהוא בגלות, ולכן הוא מגיע לבית הסהר ושוקה שם שתיים עשרה שנה, עד שהגיעה עת שחרורו מבית הסהר בצורה פלאית, ומאפלה יצא לאור גדול. ומכאן והלאה נועד לו על ידי ההשגחה העליונה תפקיד גדול בירידתם של יעקב ואביו ומשפחתו למצרים לקיים הגזרה כי גר יהיה זרעך.

לסכום, מכל מה שהתורה הקדושה מתארת לנו על חיי יעקב ובניו למדים אנו שיד ההשגחה העליונה היא המנהלת את העולם בכל צעד ושעל, ושומה על האדם לבטח ולהאמין שכל מה שעושים מן השמים הוא לטובה, וכמו שיוסף אומר לאחיו "אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב". וכך אדם צריך לקבל באמונה ובאהבה שיש מי שמנהל אותו מלמעלה ולטובתו. והבוטח בה' חסד יסובבנו.

בעוד מספר פרשות נעסק ביציאתו וביריחתו של יעקב אבינו מבית הוריו, בריחה מאחיו שזומם להרגו, ויציאה במצות הוריו אל חרן לדודו לבן, במטרה לשאת לאשה אחת מבנות דודו לבן. מפרשת ויצא והלאה אנו עוסקים בתלאותיו של יעקב המפרשות בתורה, חוץ מהמדרש שניהל אחרינו אליפז במצות אביו עד שיעקב הצליח לשכנעו שיקח לו את רכשו חלק נפשו, והעני חשוב כמות. מלנה בברכת ה' והבטחתו בחלום הסלם והנה אנכי עמך וכו' והשבתיו אל האדמה הזאת. ומעמד מחלום הנבואה נושא יעקב את רגליו במסעו לעבר חרן וזוהי לקפיצת הדרך בדרכו לחרן. וכאן מתחילה מסכת תלאות להתמודד עם תחבולות ורמאויות דודו שלמרות ההסכם ביניהם של עבודת שבע שנים תמורת רחל שיעקב ראה את עתידו עמה בבגן ביתו ומשפחתו, ולבן הארמי הרמאי מחליף לו את רחל באחותה לאה. יעקב אבינו מקים את ההסכם בנאמנות ועובד תחת שבע שנים עשרים שנה ולבסוף נאלץ לברח מבלי ידיעת לבן, על פי מראה הנבואה שאמר לו קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך. וכאן מתחילה מסכת חדשה של תלאות להתכונן למפגש עם לבן ולהתנפח אתו על כל התקופה של שהותו עם לבן וכפיות טובתו. ואז הם מתפזרים ומתחילים זה לזה שכל אחד ישמר על כבודו של זולתו.

הפרק הבא בחיי יעקב הוא לתכנן כיצד להתמודד עם אחיו עשו שכפי הנראה עדיין לא השלים עם קיומו של יעקב, ומחפש דרכים להכניע את יעקב שאלץ אותו למר בכורתו, ובעקבות זאת לזכות בכריתות של יצחק, ואכן יעקב אבינו מתכונן לקדם את אחיו בדורון גדול שישלח לעשו: עזים מאתים וכו', והכין את עצמו גם למלחמה אם עשו ילחם אתו, וחלק את ילדיו ומשפחתו כדי שיוכלו להתגונן מפניו. ומלבד זה נושא יעקב תפלה לבורא עולם שיצילה מיד אחיו מיד עשו, גם ממפגש זה נצל יעקב ויצא בשלום, ותלאותיו לא פסקו, ובאה לו צרת דינה ומלחמותיו עם תושבי הערים סביבות שכם. ושוב פקדה אותו צרת פטירת רחל אמנו, ולדברי חז"ל שה' נססה את הצדיקים, ולהראות לנו שהם עומדים איתנים ואינם מאבדים את אמונתם ובטחונם.

יעקב אבינו חוזר לארץ למקום מגורי אביו, וחושב שמעתה יזכה לחיי שלום, אך עתה נכונה לו מסכת חדשה של תלאות, שגאת האחים ליוסף בן זקוניו של יעקב, שאכן העניק לו יעקב כל מה שלמד בבית מדרשו של שם ועבר, וזאת משום שיעקב ראה בו את התגלמות החכמה, וכלשון התרגום "ארי בר חכים הוא ליה". ולאחר הערכה אף הכין לו כתנת פסים. ולדברי חז"ל בכתנת זו היתה סבת השנאה והקנאה שרחשו לו אחיו וגרמה לירידת יעקב ובניו למצרים. אף חלומותיו של יוסף שיעקב ראה בהם מראה נבואה וצפה והמתין לראות איך יפל דבר, ומכל זה השתלשלה מכירת יוסף על ידי אחיו, וצעריו של יעקב על העלמות בנו חביבו, ולדברי חז"ל שכל המאורעות הללו שארעו ליעקב היו חלק מהשתלשלות שנועדה להביא לקיום הגזרה של ועבדום וענו אותם, ועל זה דרשו חז"ל את הפסוק לכו חזו מפעלות ה' נורא עיליה על בני אדם.

מצב סופרים

משד עניים – חיים צדוק

על יוצאי מצרים נאמר כי בני ישראל שאלו מהמצרים כלי כסף, שמלות וכלי זהב, ולא עוד, אלא שהתעשרו כשהם פלט את גופות המצרים על רכושם וזהבם.

על מרבית היהודים שעלו לישראל מתימן, ובמיוחד הגל האחרון שהביא לחסול גולה זו, התקיים הפסוק: "אם נגבים באו לך אם שודדי לילה איך נדמיתה הלוא יגנבו דים" (עובדיה א, ה) או הפסוק: "חנם נמפרתם, ולא בכסף תגאלו" (ישעיה נב, ג).

על אף שיהודי תימן לא נמנו עם הקהלות היהודיות העשירות בעולם, הרי היו ביניהם בכל זאת גם עשירים ואמידים בקנה מדה מקומי, ואף לעניים היו כלי נחשת ותכשיטים, ולהבדיל, גם ספרי קדש וספרי תורה, אם ירשה מאב לבן, או ספרים שנכתבו והקדשו על ידם לבתי הכנסת. בבתי הכנסת הגדולים בתימן ובחוד בערים הגדולות הצטברו במשך הדורות, עשרות ספרי תורה בכל בית כנסת וכן ספרי קדש רבים, שהיו בבחינת הקדש.

יציאתם מהגולה והבדלי מארגנת של יהודי תימן תוך פרק זמן קצר, אפשרה לשכניהם המוסלמים לנשול מנכסיהם ולנצלם מרכושם כמעט ללא תמורה, או בתמורה סמלית עבור הבתים והאדמות (לאלה שהיו אדמות). הוא המצב גם לגבי המטלטלים שנמכרו בחצי חנם ולעתים חלק ללא תמורה. החפצים שלא הצעו למכירה היו בעקר ספרי הקדש וספרי התורה.

מאכלות תימן

גלוי הגנב - סופו של המושל העריץ

(על פי הרב יחזקאל שרעבי, מתוך הספר 'תפארת תימן')

מעשה באימאם יחיא מלך תימן שפעל לו מסמון זָהָב. החשד נפל על בן האימאם, שנקרא אף הוא יחיא. עלי בן האימאם חשד באחיו, אך לא היה לו ראיה חותכת. מאחר והיה מדבר בענין רגיש ומשפחתי שיכול לגרום בושה לאימאם, החליט עלי להתענין עם רבם של היהודים בזמנו, הלא הוא רבי עמרם קרח, שהיה ידוע בפקחותו הנדירה אף בין הערבים.

אמר לו הרב תן לי שלשה ימים, ואני אראה מה נתן לעשות בחסדי השם, כמו שאמר יוסף: "לא להלחם פתרנים". כשחזר רבי עמרם מהפגישה לשכונת היהודים, שלח לקרא לרבי חיים קסאר, וספר לו מהנעשה. אמר לו רבי חיים: "אני מסכים לבוא איתך, אבל בתנאי שגם רבי יחזקאל שרעבי יבוא איתנו, כי הוא יכול לעזור בענין". רבי עמרם פנה לרבי יחזקאל ושח לו על הענין, והוא הסכים ללכת איתם לבית האימאם.

ביום שלישי, אחרי תפלת שחרית, הלכו שלשתם לבית האימאם. כשהגיעו לבית האימאם, פנו רבי עמרם ורבי חיים לחדר צדדי, והמתיקו סוד ביניהם, בעוד רבי יחזקאל יושב עם האימאם.

פתאום יצא רבי חיים מהחדר עם בקבוק ריק, ונתן אותו לרבי יחזקאל, ואמר: "מלא את הבקבוק מים בדלי מן הבאר. ואתה יודע כי דרך האנשים להעלות את המים השאובים בדלי ולשפכם לברכה, ומהברכה לתוך כליהם. ואתה אל תקח מים מהברכה אלא מהדלי ישר לתוך הבקבוק. לאחר שתמלא את הבקבוק, סגר אותו". רבי יחזקאל עשה כאשר נאמר לו, וחזר עם הבקבוק המלא במים. רבי עמרם הכניס פסת ניר לתוך הבקבוק ולחש עליו.

לאחר זמן מה פנה לאימאם ואמר לו שישתפל לתוך הבקבוק. המלך הסתכל והנה הוא רואה קעין חדר גדול מלא אנשים, ולפתע נראה בנו יחיא עוזב את החדר, ופונה אל חדר האוצר ולוקח ארגז. עקשיו היה המלך בטוח ללא ספק שיד בנו במעל.

שאל האימאם את רבי עמרם: "איפה נמצאת עתה הגנבה"? ענה לו הרב: "במקום פלוני, הנה תראה בבקבוק איפה המקום".

מיד צוה האימאם להביא עגלה, ויחד עם מספר חילים הלכו לאותו מחבוא שהוא מחסן של עצים, ומצאו את המסמון על מקומו. לאחר מכן קרא האימאם לבנו והכניס אותו לחדר האורחים, והוכיחו על פניו, והבן קבש את פניו בקרקע מרב בושה.

בית האימאם כסו על המעשה, כדי שלא תגרום להם בושה אם ידעו שבן המלך הוא הגנב. לאחר אותו מעשה ברח הבן יחיא לעדו, ונשאר בעדו עד להרצחו של אביו. ועל זה נאמר: "סוד ה' ליראיו" (תהלים כה, יד).

עוד ספר, שפעם בעיר מנאכה - שהיתה מרכז מחוז חרו - היה מושל ושמו עבאס. אותו עבאס בקש פעם מיהודי נכבד בשם חיים ימני הלואה. אמר לו חיים ימני: "אין לי". התרגז המושל והחל להכות את חיים ימני.

בינתיים הזעיקו את בנו של חיים, שגם הוא נקרא חיים (נפטר בשיבה טובה בקרית אונו). בראותו את אביו מכה, רץ מהר ליהודי בשם אברהם שרעבי, דודו של רבי יחזקאל שרעבי, שהיה בעל השפעה אצל הערבים, וספר לו מהענין. כל המעשה הזה התרחש בבית המשפט שבמנאכה. אברהם שרעבי הזדרז להגיע לשם, ועמד בפני המושל ושאלו למה הכה את חיים ימני? ענה לו המושל: "בקשתי ממנו הלואה, ואמר אין לי. אני מתכוון להחזיר לו את ההלואה אחרי כמה חדשים, ממה הוא חושש שלא אחזיר"? מפה לשם עזב המושל את חיים ימני לנפשו.

היהודים החליטו להתאסף בבית הכנסת, ולקרא תהלים למפלתו של הרשע. ותשועת ה' כהרה עין. למחרת היום, רכב בנו של אותו מושל על הסוס, ולפתע החל הסוס להשתולל, מעד מההר והתגלגל יחד עם רוכבו לתהום, ולא נותר מהם אלא חתיכות. גם במושל פגעה מדת הדין, ובמשך שלשה ימים נשרו אבריו אחד אחרי השני, עד שנגף ומת. "כן יאבדו כל אויביך ה'".

לאחר מכן היו חלק מהערבים שואלים את היהודים: "מה עשיתם שכל כך מהר המושל ובנו קבלו מכה כזאת"? אמרו להם היהודים: "לא עשינו כלום, הוא הביא את זה על עצמו".

גם האימאם שמע על זה, ושלח מושל אחר למלא את מקום המושל המת. אך לא לפני שהזהיר אותו לבל יעז לגעת ביהודים, כי כל הנוגע בהם לא ינקה. ועל זה נאמר: "לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן" (איוב לו, ו).

פיצוח וששסוע

פתרו את השאלות, מלאו את המשבצות, התאימו את המספרים לשורת המשבצות שלמטה ותגלו מה פרוש הפתגם השגור בפי אבותינו בתימן. שלחו ואולי תזכו...

הפתגם במקורו הוא: "אלי ישתו אדאדח, מא יקול אח"

4. שמו של מלך גרר

13 9 5 2 8 1

1. מגלה אותה נהגו לקרא בערב שבת

5 2 22 2 20 3 22 2 20

5. עיר הבירה של תימן

1 15 14 16

2. שם משפחתו של גדול משוררי תימן

2 6 8 20

6. הבן השמיני של יעקב אבינו

2 9 19 18 14

3. כנוי לקראת פרק קמח מתהלים במוצאי שבת

3 14 5 19 5

7. מסבר התרגום לתורה, אותו נוהגים יהודי תימן לתרגם

17 4 9 21 14 4 1

מצאו את הפתגם המסתתר!

2 9 8 1 4 13 22 5 1 2 9 1 3 18 2 3 19 1 3 16 4 22 3

זוכה החודש

הילד הנעים יאיר ציון דוד הי"ו

בין הפותרים נכונה יגורל מכואט מפאר,

את הפתרונות יש לשלח לשמואל מחפוד - הגר"א 1 ראש העין.

נתן לממש את הזכיה ב"נוסח תימן" ביריבוים 26 בני ברק.

האכה ואנה

למוד התורה בשבת

יש מקהלות ישראל שנוהגים לקום מאחר יותר ביום שבת קדש, אך בק"ק תימן לא נהגו כן אלא להפך, היו קמים באשמרת הבקר ולומדים זמן רב, שכן חשוב מאד הוא למוד התורה בשבת.

בפרט שביום שבת קדש אין משחקים כבימות החול, שכן דברים רבים אסורים. הנהגות הלזים צריכות להיות כמו הנהגותיהם של הגדולים. לכן ומעסיקים אותם במעשיות על גדולי ישראל, חסידים ואנשי מעשה.

הילדים הגדולים יותר, שפבר יודעים לקרא, ישנים עם אביהם בשעת השנה בצדדים, והולכים עמו לבית הכנסת, ללמוד תורה במשך כמה שעות.

ממקור ראשון

ספר המתאר את חיי היהודים בתימן בדור האחרון עפ"י ראיונות עם כ-1000 מוזני תימן. עוסק בנושאים רבים ובכללם:

ילדות ונעורים, חיי החומר, תזונה, תעסוקה, גזירת היתומים התא המשפחתי, מבנה הקהילות, מוס החסות, רבנים, רפואה ותמנות, בתי הכנסת, אמונות ודעות, יחסי מוסלמים ויהודים, העליה מתימן לישראל ועוד.

גודל ספר 24 ס"מ x 17 ס"מ

במחיר של: 19 ש"ח
במקום: 100 ש"ח

המבצע טובל לקניות פרטיות ולא למשקוקים ולחודש מרחשוון התשע"ח בלבד, עד גמר המלאי.

* ספרים * טליות * דיסקים * לבוש תימני * גריל לפיתות * פלטה מתקפלת לשבת ועוד:
רחוב בירנבוים 26, בני-ברק א' ה'-10:00, יום ו' 9:00-13:00

טל: 053-3336661 יחיד: 03-6781444 www.nosachteiman.co.il

מבצע לחודש חשוון